

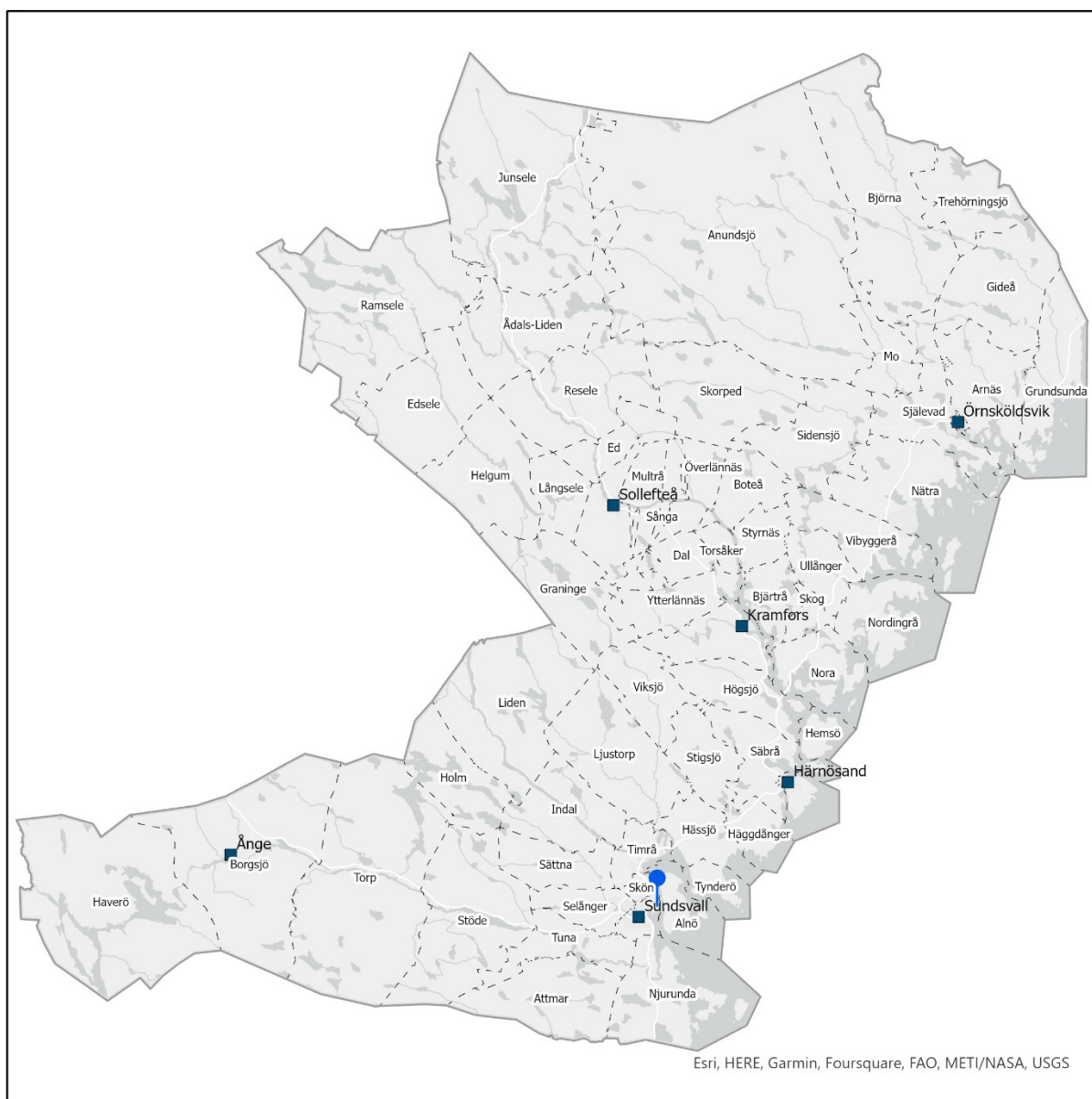
VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk förundersökning av by-/gårdstomt L1934:936 och stensättning L1935:1861 samt arkeologisk utredning steg 2 vid husgrund L1934:934 i Korsta 2023

L1934:936, L1935:1861, L1934:934, L2023:3177, Fastighet: Korsta 7:1-
2, 7:56, 8:1, 8:10, Skön socken, Sundsvalls kommun, Medelpad,
Västernorrland

Rapport 2023:11
Madeleine Nilsson

Arkeologisk förundersökning av by-/gårdstomt L1934:936 och stensättning L1935:1861 samt arkeologisk utredning steg 2 vid husgrund L1934:934 i Korsta 2023

Rapport nr: 2023:XX Västernorrlands museum

Framsidesbild: Stensättningen L1935:1861 på den södra ytan.

Västernorrlands museum

Murbergsvägen 31

871 50 Härnösand

www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2023 Västernorrlands museum, Härnösand.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090

Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Bakgrund	2
Syfte.....	2
Metod	4
Natur- och fornlämningsmiljö	5
Beskrivning av fornlämningarna i FMIS.....	6
L1934:934	6
L1934:936	6
L1935:1861	6
Redovisning av arbetet.....	7
Södra området - förundersökning.....	7
Stensättning L1935:1861	9
Grav markerad av sten/block L2023:3177.....	10
Mellersta området - utredning	11
Norra området - förundersökning.....	15
Tolkning och diskussion.....	20
Södra området	20
Mellersta området	20
Norra området	21
Sammanfattande rekommendation	21
Tekniska och administrativa uppgifter	22
Arkivhandlingar.....	22
Referenser	23
Bilaga 1. Schaktbeskrivningar.....	24
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar	26
Bilaga 3. Fotolista.....	27
Bilaga 4. Dagbok.....	36

Sammanfattning

Med anledning av Sundsvall Energi ABs planerade nya produktionsanläggning vid Korstaverket har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning av L1934:934 (husgrund) samt förundersökning av L1935:1861 (stensättning) och L1934:936 (by-/gårdstomt). Utredningen och förundersökningen genomfördes på tre olika ytor (det södra, mellersta och norra området).

Det södra området förundersöktes med anledning av stensättningen L1935:1861. En eventuell ny fornlämning påträffades vilken registrerades som grav markerad av sten/block L2023:3177 med antikvarisk bedömning Möjlig fornlämning.

På det mellersta området hade en stenrad observerats, vilken skulle kunna utgöra en syllstensrad i en huslämning (i historiska kartor finns ett hus eller en lada markerad på platsen). Utredningen visade dock att så inte var fallet. Eventuella årderspår påträffades längre västerut samt ett dike invid den inledningsvis förmodade syllstensraden, men ingenting som tydligt kunde kopplas till äldre tiders bruk.

På det norra området kunde det konstateras att by-/gårdstomten L1934:936 inte tycks ha sträckt sig norr om Korstabergsvägen. De eventuella rester som kan ha funnits söder om vägen har sannolikt gått om intet vid senare tiders markingrepp. Att någon del av lämningen skulle finnas kvar under den stenansamling som inte kunde avlägsnas inför förundersökningen förefaller inte troligt.

Västernorrlands museum föreslår en arkeologisk undersökning av stensättningen L1935:1861 och graven markerad av sten/block L2023:3177 om exploatören vill gå vidare med dessa ytor. På det mellersta och det norra området framkom, utöver osäkra årderspår, inga fynd eller anläggningar av antikvariskt värde och Västernorrlands museum föreslår därmed inga ytterligare åtgärder på dessa två ytor. L1934:934 har tagits bort som felregistrering.

Bakgrund

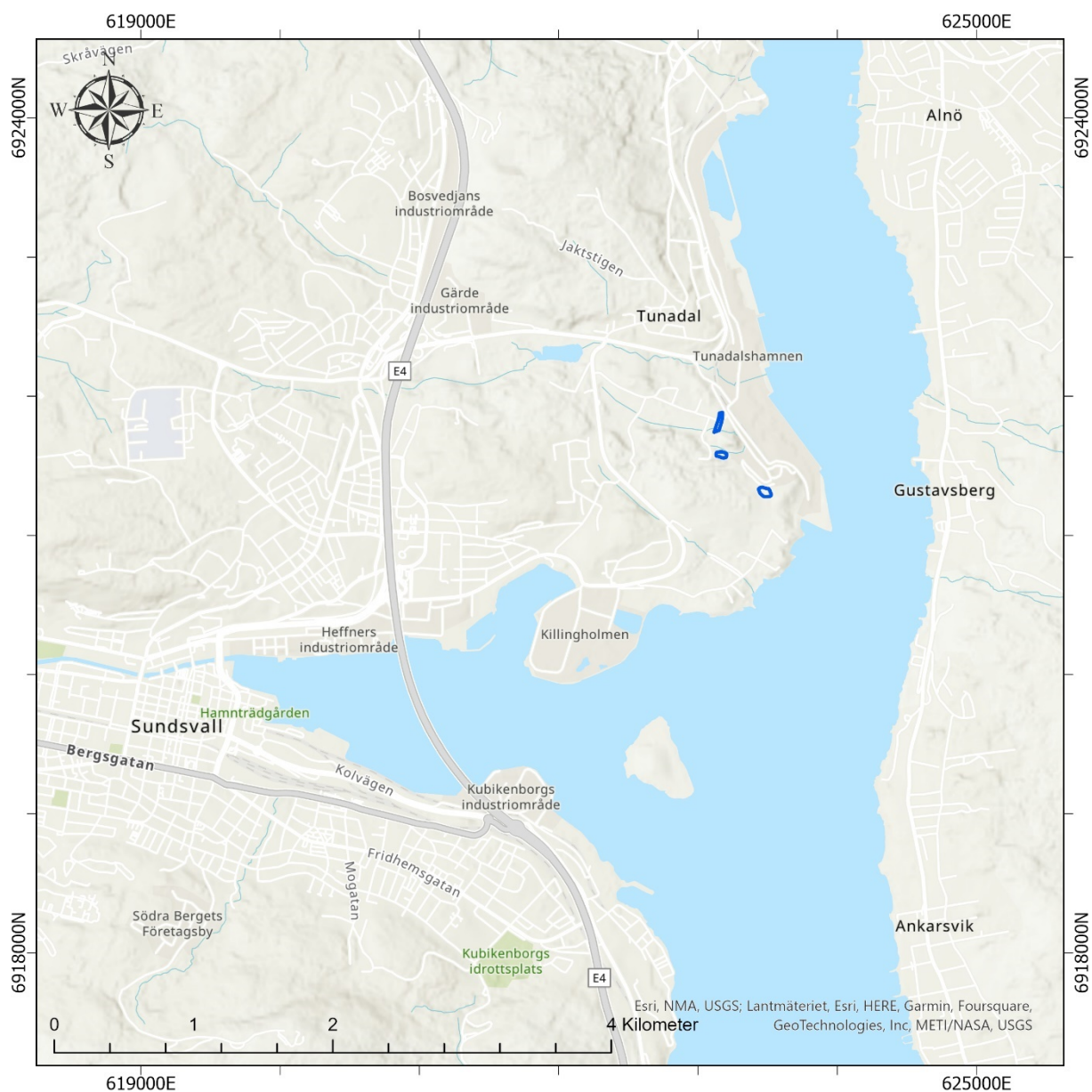
Med anledning av Sundsvall Energi ABs planerade nya produktionsanläggning vid Korstaverket har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning av L1934:934 (husgrund) samt förundersökning av L1935:1861 (stensättning) och L1934:936 (by-/gårdstomt). Husgrundens läge var något oklart och behövde därmed fastställas. De två sistnämnda påträffades vid en arkeologisk utredning av Västernorrlands museum 2011.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa status och primärt avgränsa lämningen. Syftet med förundersökningen var att fastställa och dokumentera fornlämningarnas karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att ta tillvara fornfynd. Syftet var även att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning.

Resultaten var ämnade för att kunna beräkna omfattning av en arkeologisk undersökning och att kunna användas i företagarens planering.

Utredningens och förundersökningens målgrupper var Länsstyrelsen och Sundsvall Energi AB samt framtida undersökare.

Figur 1. Översiktskarta över utredningsområdet i mitten och det södra och norra förundersökningsområdet (samtliga markerade med blått).

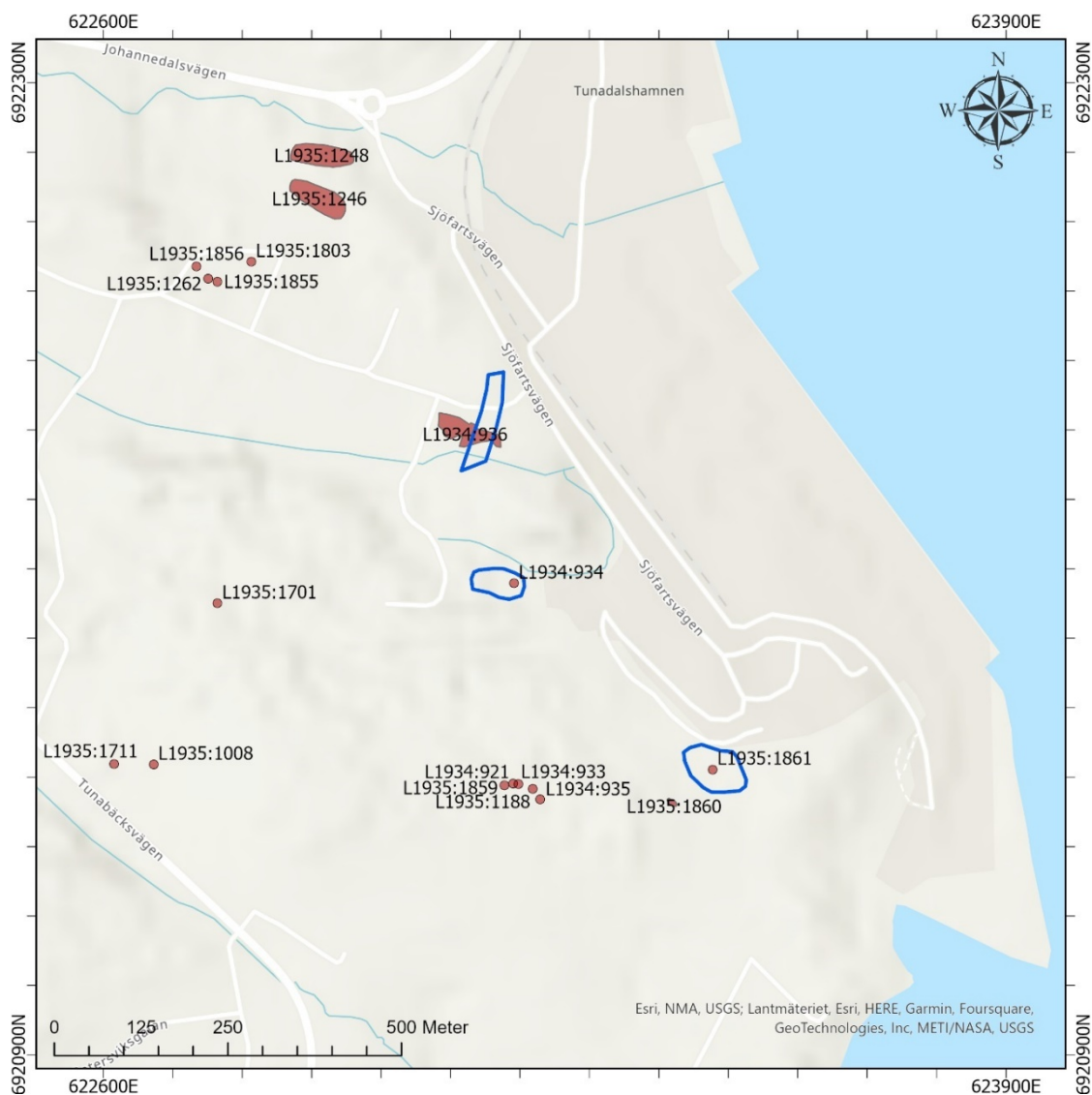
Metod

Utredningen och förundersökningen utfördes under sju dagar i slutet av maj 2023 och sammantaget togs 19 schakt och två provrutor om drygt 1 400 m² upp med grävmaskin. Efter att torven banats av avsöktes ytorna med metalldetektor varpå det grävdes ned till orörd nivå med grävmaskin i kombination med rensning för hand med fyllhammare. Schakt och anläggningar dokumenterades och mättes in med RTK-GPS. Steniga partier finrensades fram för hand med fyllhammare och skärslev. Stensättningen L1935:1861 3D-dokumenterades av Robin Lucas från Upplandsmuseet. I det mellersta området grävdes även två provrutor invid ett vid tidpunkten förmodat spismursröse. Den södra delen av det norra området inventerades okulärt och med jordsond.

Natur- och fornlämningsmiljö

Undersökningsytorna är belägna omkring 400 meter väster om Alnösundet, i Skön socken, cirka 16-36 m.ö.h. Det södra området ligger uppe på en skogbeklädd höjd med blockig morän och hållar. Det mellersta området utgörs av en åkerholme omgiven av brukade åkrar. Det norra området är beläget i låglänt terräng bestående av blandskog, vars norra del översvämmas vintertid. Jordarterna utgörs överlag av morän och lera/silt. Det norra och mellersta området torrlades först under järnåldern, medan det södra området endast var täckt av vatten fram till inledningen av bronsåldern.

Sta-namnet Korsta tyder på lång kontinuitet av bosättning (Selling 1977:405). I närområdet finns ett flertal stensättningar, högar och gravfält, bland annat Korstagravfältet L1935:1228. By-/gårdstomten L1934:936 och husgrunden L1934:934 påträffades vid en särskild utredning 2011 (George 2011). Området kring Pettersviken byråinventerades 2015 (Loeffler 2015). Fynd av vildväxande humle (George 2011) visar på kvarstående spår av historiska bosättningar. Möjligen härrör det från humlegårdar som märkts ut i äldre kartmaterial (Ibid.).

Figur 2. Utrednings- och förundersökningsytorna med närliggande fornlämnningar.

Beskrivning av fornlämningarna i FMIS

De tre fornlämningarna L1934:934, L1934:936 och L1935:1861 beskrivs som följer i Fornminnesregistret (Fornsök).

L1934:934

Husgrund med stensyll.

L1934:936

By-gårdstomt. På 1852 års karta (laga skifte) finns på platsen en fyrbygd gård samt 4 byggnader Ö om gården. En jordkällare dokumenterades vid arkeologisk utredning 2011.

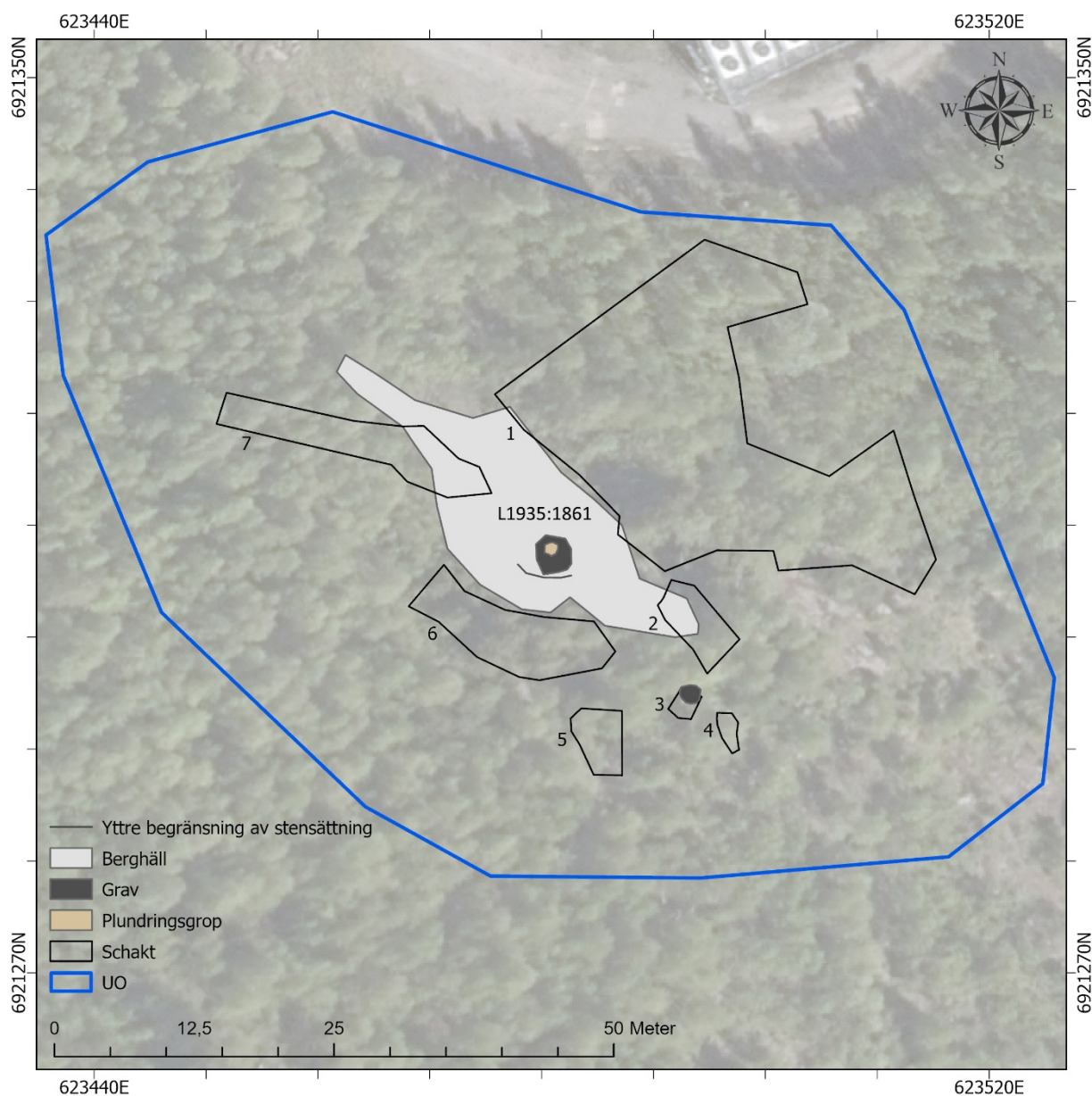
L1935:1861

Stensättning, rund, 6 m diam och 0,3 m h. Delvis övermossad fyllning av 0,2-0,5 m st stenar. I NNÖ delen är en grop 1 m diam och 0,2 m dj. Fyllningsmaterial finns ställvis utslängt utanför anl. Anlagd på berg i S delen.

Redovisning av arbetet

Södra området - förundersökning

På det södra området (cirka 33-36 m.ö.h.) togs sju schakt om totalt 810 m² upp. Jordmånen utgjordes överlag av blockig morän och en stor del var täckt av större och mindre stenblock, framförallt områdets södra del. Det faktum att alla stenar i området var skärviga och de många sotfläckarna vittnar om att en skogsbrand dragit fram över ytan. En traktorväg löpte längs med förundersöknings-områdets västra sida och dess norra del var sank och låglänt. I den sydöstra delen löpte en nedgrävd ledningskabel. Utöver den redan kändastensättningen L1935:1861 anträffades en möjlig grav strax sydost omstensättningen.

Figur 3. Södra området med schakt och anläggningar. Den större graven på berghällen ärstensättningen L1935:1861. Graven i schakt 3 registrerades som L2023:3177.

Figur 4. Det södra området från väster, innan schaktning.

Figur 5. Schakt 1, södra området. Foto från väster.

Stensättning L1935:1861

Stensättningen L1935:1861 dokumenterades och 3D-fotograferades inför en eventuell framtida arkeologisk undersökning. Den är belägen 36,2 m.ö.h., på berghäll och är delvis övermossad, närmast rund och omkring 3,6 x 3,7 meter stor och cirka 0,3 meter hög. Åt söder och väster har stenar dragits eller rasat ut och en 0,2-0,3 meter djup och 1,2 x 1,4 meter stor plundringsgrop finns i norra delen av graven. I södra och västra delarna syns en möjlig kantkedja och i sydvästra kanten är ett 0,3 meter stort kvartsblock. I södra delen av plundringsgropen är en möjlig mittsten av rosa granit. Stenarna i fyllningen är 0,2-0,5 meter stora.

Figur 6. Stensättningen L1935:1861 från nordväst. Foto: Robin Lucas, Upplandsmuseet.

Figur 7. 3D-rendering av stensättningen L1935:1861. © Robin Lucas, Upplandsmuseet

Grav markerad av sten/block L2023:3177

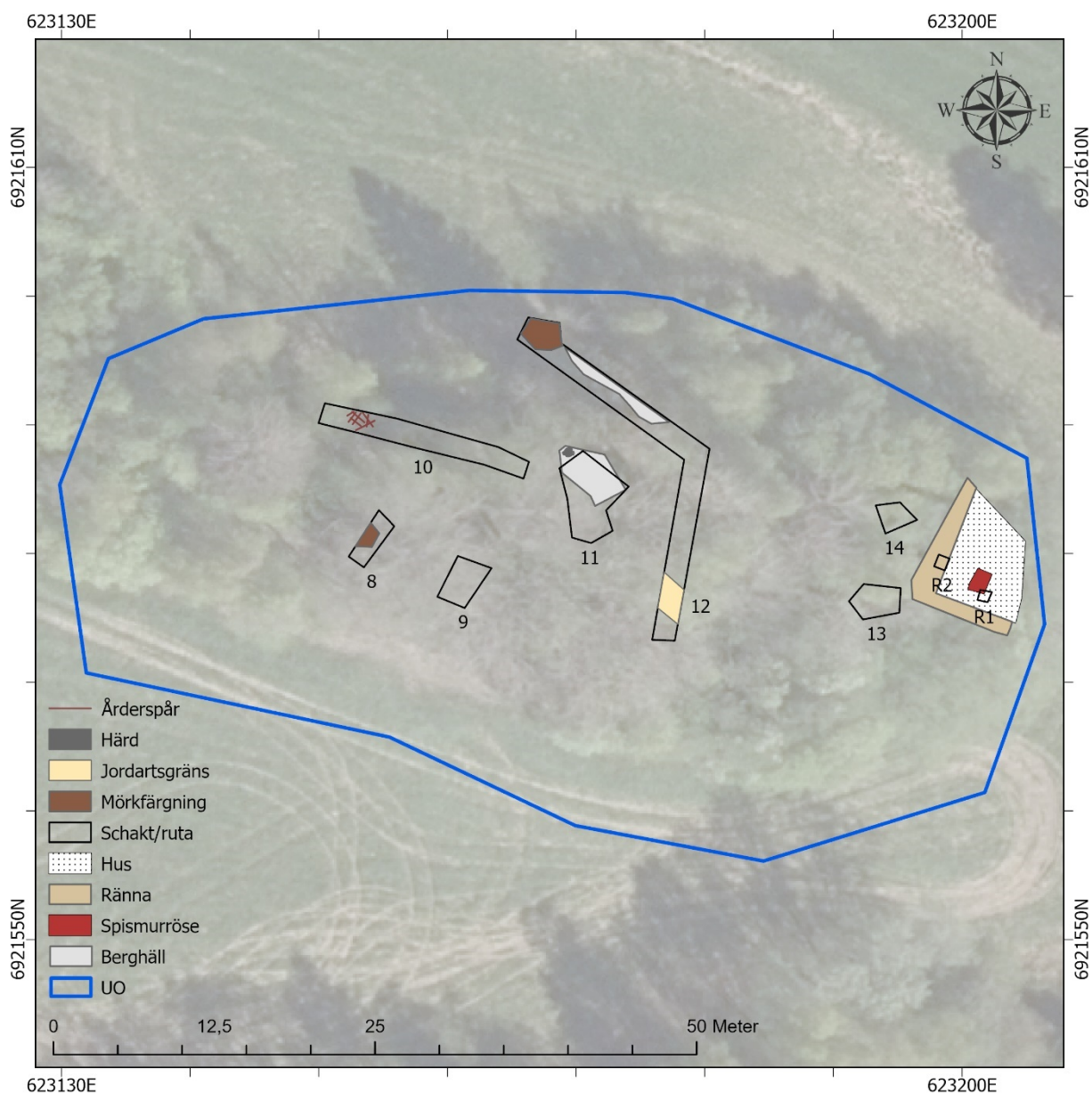
Drygt tio meter sydost om L1935:1861 och 35,2 m.ö.h. är en ansamling av stenar i storleken 0,2-0,4 meter. De ligger samlade mellan fyra större stenblock (omkring 0,8-1,5 meter stora) och skulle möjligen kunna utgöra en blockgrav. Hela den möjliga anläggningen är 1,7 x 1,9 meter stor och har registrerats som grav markerad av sten/block L2023:3177 med antikvarisk bedömning Möjlig fornlämning.

Figur 8. Grav markerad av sten/block L2023:3177. Foto från norr.

Mellersta området - utredning

På det mellersta området (cirka 22-27 m.ö.h.) togs sju schakt och två provrutor om totalt 140 m² upp. Jordarten utgjordes främst av morän och hållar. Längst i öster hade en möjlig husgrund med spismursröse, samt ett dike runt dessa observerats och de kunde möjligen kopplas till en markering för hus/lada i historiska kartor. Dessa rensades fram för hand och två provrutor togs upp, men det visade sig dock inte vara några kulturhistoriska lämningar av antikvariskt värde. Det förmodade spismursröset är troligtvis ett odlingsröse. Utöver detta framkom en sentida härd och rester av årderspår på en liten yta längst åt väster.

Figur 9. Det mellersta området med schakt och anläggningar.

Figur 10. Det mellersta området. Foto från öster.

Figur 11. Schakt 10 från öster.

Figur 12. Schakt 12 från öster.

Figur 13. Årderspår i schakt 10. Foto från söder.

Figur 14. Odlingsröset som till en början tolkades som spismursröse. Foto från öster.

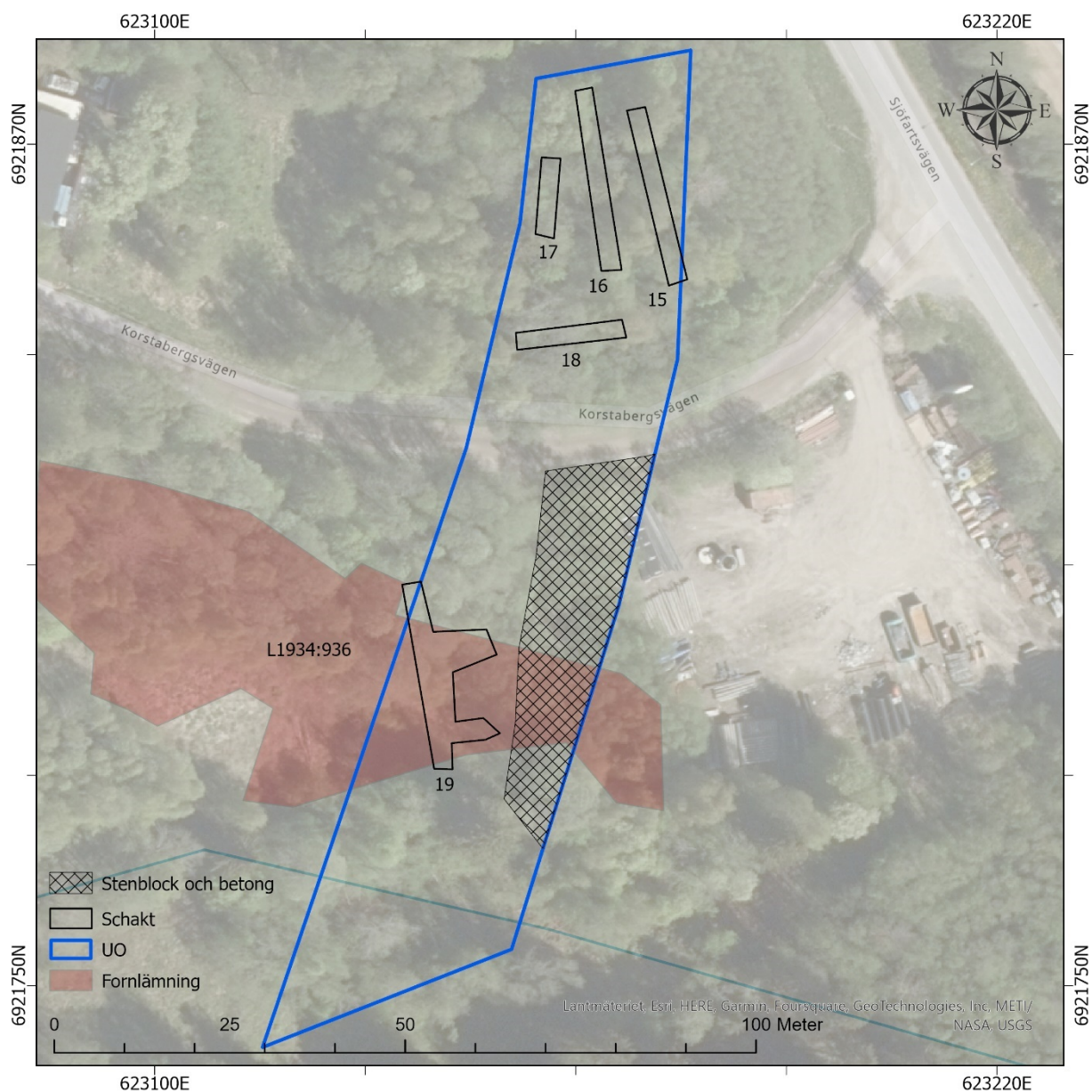
Norra området - förundersökning

På det norra området (omkring 16-17 m.ö.h.) togs fem schakt om totalt 487 m² upp. Fyra av dessa (schakt 15-18) togs upp norr om Korstabergsvägen. Vid ett besök under vårvintern 2023 kunde det konstateras att större delen av denna yta åtminstone delar av året står under vatten. Vid tiden för förundersökningen var området torrlagt, men vid grävning steg vatten upp i delar av schakten. Direkt öster om förundersökningsytan norr om Korstabergsvägen har en stor vall anlagts och förmodligen är det denna som bidrar till att vatten ansamlas. Vid avsökning med metalldetektor påträffades endast ett fåtal järnföremål och överlag var det mycket lite skräp i marken. Dock relativt mycket stenblock. Jordarten utgjordes av morän och lera. Schakt 18 drogs igenom djupa fyllnadsmassor av sten innan botten nåddes. Ingenting av antikvariskt värde framkom i schakt 15-18.

Förundersökningsytan söder om Korstabergsvägen löper över by-/gårdstomten L1934:936. Östra delen av ytan täcktes av en stor ansamling av stenblock och betongfundament som påförts i modern tid. Dessa kunde inte avlägsnas innan förundersökningen. Längst i söder rinner en bäck med höga naturvärden. För att inte riskera att grumla denna genomfördes en okulär inventering kompletterat med provstick med jordsond söder om bäcken. Denna yta utgjordes av en mindre sluttning och bedömdes inte utgöra ett gott läge för eventuella fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar. Inventeringen visade inte heller några sådana.

Schakt 19 drogs över den plana delen av förundersökningsområdet mellan bäcken och Korstabergsvägen. Här påträffades ett påfört lager innehållande svallad flinta, ostron, snäckskal, järnfragment, enstaka fragment av rödgods och kritpipa, grönskiffer, plast och asfalt etc. Sammansättningen av lagret tyder på att det är påfört någon annanstans ifrån (troligtvis barlast) och inte hör till den befintliga by-/gårdstomten. Under det påförda lagret var morän och närmare bäcken, sand. Ytan fram till bäcken tycks vid något tillfälle ha planats ut varpå eventuella befintliga lämningar har gått förlorade. Även längs med bäckens norra brink fanns stora mängder påförd sten.

Väster om schakt 19, utanför förundersökningsområdet är en flack, öppen yta med en jordkällare. Huvuddelen av by-/gårdstomten har förmodligen legat här.

Figur 15. Det norra området med schakt, en samling stenblock och fornlämning. Den blå linjen i södra delen är en bäck som korsar området. Ytan söder om bäcken inventerades okulärt och med jordsond.

Figur 16. Området norr om Korstabergsvägen. Foto från söder.

Figur 17. Området söder om Korstabergsvägen. I förgrunden syns påföda stenar. Foto från söder.

Figur 18. Schakt 15 norr om Korstabergsvägen. Foto från sydost.

Figur 19. Schakt 18, söder om Korstabergsvägen. Foto från sydost.

Figur 20. Jordkällare utanför förundersökningsområdet. Foto från sydväst.

Tolkning och diskussion

Södra området

Det södra området förundersöktes med anledning av stensättningen L1935:1861. Sydost om denna påträffades en samling stenar intill några större block och detta skulle möjligen kunna utgöra en blockgrav. Hela den södra sluttningen av förundersökningsområdet var täckt med sten och stenblock varför det var svårt att urskilja eventuella konstruktioner. Stenarna i den möjliga graven tycktes dock relativt fint lagda. Lämningen registrerades som grav markerad av sten/block L2023:3177 med antikvarisk bedömning Möjlig fornlämning. Endast ett fåtal gravar av den här typen finns registrerade i Medelpad.

Stensättningar är en vanlig gravform under järnåldern som ofta förekommer på höjder i landskapet och längs med dåvarande kustlinjer. I Medelpad är de mer frekvent förekommande än rösen under järnåldern (Selling 1977:394f). L1935:1861 sällar sig till de drygt 2 000 rösen och stensättningar som enligt Ramqvist (2017:95) förekommer längs med Norrlandskusten.

En arkeologisk undersökning av L1935:1861 kan bland annat ge information om gravens sammansättning och ålder och sätta den i relation till andra gravar i närområdet. Exempelvis med stensättningarna med kantkedja på det närbelägna Korstagravfältet L1935:1228, som troligast härrör från äldre järnålder (Selling 1977: 204). Baserat på de historiska strandlinjerna kan den med sin belägenhet på cirka 36 m.ö.h. härröra från tidigast bronsålder. Knappt 80 meter sydväst om L1935:1861 har vi stensättningen L1935:1860 på 35 m.ö.h. Omkring 300 meter rakt öster om L1935:1861 är en grupp om tre stensättningar (L1934:921, L1934:933 och L1935:1859) på en höjd av 45 m.ö.h. Möjligtvis hör dessa till bronsålder, medan L1935:1860 och L1935:1861 medvetet har anlagts i närhet till dessa under järnåldern.

Mellersta området

På det mellersta området hade en stenrad observerats, vilken skulle kunna utgöra en syllstensrad i en huslämning, möjligen kopplat till ett hus eller en lada som enligt historiska kartor skall ha stått på platsen. Vid en första inventering av ytan i samband med utredningen påträffades ett dike i 90 graders vinkel omkring en stenansamling som tolkades som ett möjligt spismursröse. Utredningen visade dock att det inte rörde sig om en huslämning och att stensamlingen mest troligt är ett röjningsröse. Vilket inte är orimligt med avseende på dess läge intill åkerkanten. Ingenting påträffades som kunde knyta diket till äldre tiders bruk.

Längst åt väster framkom en liten yta med eventuella årderspår. De hade dock varierande bredd och djup, vilket skulle kunna indikera att det snarare rör sig om plogspår. En ytlig, stenlagd härd öster om dessa tolkades som sentida. Området har således brukats i senare tid, sannolikt främst i relation till aktiviteter kopplade till jordbruk. Jordbruk har bedrivits i närområdet sedan sent 1700-tal (George 2011).

Norra området

By-/gårdstomten L1934:936 tycks inte ha sträckt sig norr om Korstabergsvägen och de spår av den som eventuellt fanns kvar söder om samma väg gick mest troligt om intet då ytan planades ut och massor påfördes. Fynden i det översta lagret visar tydligt att materialet är påfört och inte utgör ett kulturlager kopplat till den äldre by-/gårdstomten. Att någon del av lämningen skulle finnas kvar under den stenansamling som inte kunde avlägsnas inför förundersökningen förefaller inte troligt.

Sammanfattande rekommendation

Vid förundersökningen av det södra området dokumenterades följande fornlämningar.

Lämningsnummer	Registrerad som	Antikvarisk bedömning
L1935:1861	Stensättning	Fornlämning
L2023:3177	Grav markerad av sten/block	Möjlig fornlämning

Västernorrlands museum föreslår en arkeologisk undersökning av stensättningen L1935:1861 och graven markerad av sten/block L2023:3177 om exploatören vill gå vidare med dessa ytor.

På det mellersta och det norra området framkom, utöver osäkra årderspår, inga fynd eller anläggningar av antikvariskt värde och Västernorrlands museum föreslår därmed inga ytterligare åtgärder på dessa två ytor. L1934:934 har tagits bort som felregistrering.

Tekniska och administrativa uppgifter

Västernorrlands museum dnr	2023/16
Länsstyrelsens dnr	431-9269-2022
Län	Västernorrland
Landskap	Medelpad
Kommun	Sundsvall
Socken	Skön
Fastighet	Korsta 7:1-2, 7:56, 8:1, 8:10
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Koordinater mittpunkt	
<i>Norra området</i>	N 6921822,29 E 623153,83
<i>Mellersta området</i>	N 6921582,26 E 623172,16
<i>Södra området</i>	N 6921309,72 E 623480,89
Höjd över havet	
<i>Norra området</i>	15,7-16,9 m.ö.h.
<i>Mellersta området</i>	21,5-26,6 m.ö.h.
<i>Södra området</i>	32,9-36 m.ö.h.
Fältarbetstid	2023-05-22 till 2023-05-30
Fältpersonal	Madeleine Nilsson (projektledare) och Ida Lundberg från Västernorrlands museum, samt Robin Lucas och Ebba Drugge från Upplandsmuseet
Rapportsammanställning	Madeleine Nilsson
Kartering	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Referenser

- George, O. (2011) *Särskild arkeologisk utredning inom del av exploateringsområdet för planerad utbyggnad av kraftvärmeverk samt kombiterminal i Korsta-Petersvik, Sundsvalls kommun*. Rapport 2011:28. Härnösand: Murberget länsmuseum Västernorrland.
- Loeffler, D. (2015) *Kulturhistorisk förstudie/byråinventering kring Pettersviken*. Rapport 2015:22. Härnösand: Murberget länsmuseum Västernorrland.
- Ramqvist, P. H. (2017) Om äldre gravskick i det norrländska kustområdet. *Arkeologi i Norr*, Vol. 16: 87-110.
- Selinge, K-G. (1977) Järnålderns bondekultur i Västernorrland. I: Baudou, E. & Selinge, K-G (red.) *Västernorrlands förhistoria*. Västernorrlands läns landsting, s. 153-459.

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schakt	Lager	Yta (m2)	Djup (m)	Anl.	Fynd	Övrigt
1	Rödgul och gråvit morän med inslag av sot och blekjord.	580	0,1-0,2		Enstaka järnfragment	Mycket eldpåverkad sten, trolig skogsbrand.
2	Rödgul morän och stenblock under torven.	29	0,1			Mycket eldpåverkad sten, trolig skogsbrand.
3	Stenblock under torven.	5	0,1	Möjlig grav, A1		Mycket eldpåverkad sten, trolig skogsbrand.
4	Stenblock under torven.	7	0,1			Sten, ca 0,2-0,4 m st. Naturligt stenskrammel med eldpåverkad sten.
5	Stenblock och småsten (0,05-1 m st) under torven.	22	0,1			Mycket stubbar. Eldpåverkad sten.
6	Rödgul och gråvit morän med inslag av sot och blekjord under torven.	84	0,1			Eldpåverkad sten. Smågrus och block upp till 1 m st. Mycket rötter. Färre block längst i väster.
7	Rödgul morän med inslag av sot och blekjord. Häll i öster.	83	0,1-0,2			Inga stenblock.
8	Överst 0,02 m brun matjord. Under är rödbrun, blockig morän med sotfläckar i nordväst.	7	0,1			Mycket rötter och sten, 0,1-1 m st.
9	Under brun matjord (0,05 m dj) är Rödbrun, blockig morän.	9	0,1		Handsmitt spikhuvud	
10	Brun matjord, 0,1-0,3 m dj. Under är grå lera.	28	0,3	Årderspår		
11	Brunsvart torv och matjord över häll, humus/kol kring hällen. I mitten av schaktet är röd morän och söder grå, siltig lera.	23	0,3	Härd (sentida)		
12	Brun matjord (0,3 m dj). Under är rödgul morän med stråk av grå, lerig silt i söder.	58	0,4-0,6			Kol i nordvästra delen, troligen naturligt.
13	Brun matjord (0,2 m dj). Under är rödgul, blockig morän.	8	0,25			
14	Brun matjord (0,1 m dj). Under är rödgul morän.	5	0,15			
15	Mörkbrun matjord med stenblock, 0,3-0,8 m st. I botten morän, längst i väster ljusgrå lera.	69	0,2-0,3			
16	Mörkbrun matjord med stenblock, 0,3-0,8 m st. I botten grågul morän i norra halvan. I södra halvan grågul, grusig lera.	70	0,2-0,3			Vattensjukt.

17	Mörkbrun matjord med mycket rötter. Enstaka stenblock ca 0,3-0,5 m st. I botten grå lera.	30	0,2-0,3			Vattensjukt.
18	Mörkbrun matjord med rötter och stenblock, ca 0,2-0,5 m st. I sydväst fyllnadsmassor av sten. I botten grågul lera i nordost och rödgul morän i sydväst.	39	0,2-0,8			
19	Påfört lager av fyllnadsmassor av sten längst i söder och i övrigt brun, ljusbrun och grå silt/lera/sand varvat, 0,1-0,4 m dj. I botten rödgul blockig morän med stenar, ca 0,1-0,5 m st.	279	0,2-0,4		Svallad flinta, snäckskal, asphalt, fajans, yngre rödgods, järnfragment, kritpipa, tegel, grönskiffer, glas, ostron	Mycket rötter och stubbar.
Ruta 1	Ljusgul och brungrå, flammig lera.	1	0,15-0,2			Ingen rödbränd lera under "spismursröse", troligen endast odlingssten.
Ruta 2	Brun matjord överst (0,2-0,3 m dj). Därefter gråbrun lerig silt.	1	0,2-0,35			Fem stenar, 0,1-0,25 m st.

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

Anl-nr	Schakt	Typ	Form i plan	Form i profil	Storlek (m)	Djup (m)	N	E	Z	Beskrivning i plan	Kommentar
A1	3	Möjlig grav	Rund	Ej undersökt	1,7x1,9	Ej undersökt	6921295,0	623493,3	35,2	Stenar, 0,2-0,4 m st ligger samlade intill fyra stenblock, 0,8-1,5 m st.	
L1935:1861	-	Stensättning	Rund	Ej undersökt	3,6x3,7	Ej undersökt	6921307,5	623481,1	36,2	Rund 3,6x3,7 m st, 0,3 m hög. Plundringsgrop 1,4x1,2 m st mot norr, 0,2-0,3 m dj. Stenar utspridda mot söder och väster. Möjlig kantkedja i södra och västra delarna. Ett kvartsblock i sydvästra kanten, ca 0,3 m st. En eventuell mittsten i södra delen av plundringsgropen, av rosa granit. Stenarna är 0,2-0,5 m st. Belägen på berghäll. Delvis övermossad.	
A2	-	Årderspår	-	-	1,5x2,2	0,01-0,03	6921590,4	623153,2	24,6	Varierande bredd och djup vilket kan tolkas som plogspår. Bredd mellan rutorna är ca 0,3 m. Årderfåran är 0,03-0,11 m bred.	Provtagen för makrofossil.

Bilaga 3. Fotolista

Bildnr (DSC)	Motiv	Sett från
213	Möjlig stensättning, södra området	NO
214	Möjlig stensättning, södra området	NV
215	Möjlig stensättning, södra området	SV
216	Möjlig stensättning, södra området	SO
217	Stenpackning/-samling invid block, södra området	NO
218	Stenpackning/-samling invid block, södra området	Lod
219	Schakt 1, södra området	V
220	Schakt 1, södra området	V
221	Schakt 1, södra området	NV
222	Schakt 1, södra området	NV
223	Schakt 8, mellersta området	S
224	Schakt 9, mellersta området	S
225	Schakt 9, mellersta området	S
226	Schakt 10, mellersta området	O
227	Schakt 10, mellersta området	O
228	Schakt 10, mellersta området	O
229	Årderspår, schakt 10, mellersta området	S
230	Schakt 11, mellersta området	S
231	Härden, mellersta området	O
232	Härden, mellersta området	O
233	Härden, mellersta området	O
234	Schakt 12, mellersta området	V
235	Schakt 12, mellersta området	O
236	Schakt 13, mellersta området	SV
237	Schakt 14, mellersta området	SV
238	Schakt 14, mellersta området	SV
239	Årderspår, schakt 10, mellersta området	S
240	Årderspår, schakt 10, mellersta området	S
241	Årderspår, schakt 10, mellersta området	S
242	Mellersta området	N
243	Mellersta området	O
244	Mellersta området	S
245	Möjligt spismursröse, mellersta området	S
246	Möjligt spismursröse, mellersta området	V
247	Möjligt spismursröse, mellersta området	V
248	Möjligt spismursröse, mellersta området	N
249	Möjligt spismursröse, mellersta området	O
250	Möjligt spismursröse, mellersta området	S
251	Dike, mellersta området	O
252	Dike, mellersta området	O

253	Provgrop vid spismursröse, mellersta området	
254	Provgrop vid spismursröse, mellersta området	
255	Arbetsbild, mellersta området	O
256	Provgrop vid spismursröse, mellersta området	
257	Arbetsbild, norra området	
258	Arbetsbild, norra området	O
259	Schakt 18, norra området	S
260	Schakt 18, norra området	S
261	Schakt 18, norra området	SO
262	Schakt 18, norra området	SO
263	Schakt 18, norra området	S
264	Schakt 18, norra området	S
Mobil (Korsta)	Motiv	Från
1	Södra området	NV
2	Södra området	N
3	Södra området	N
4	Södra området	NNO
5	Södra området, arbetsbild	O
6	Södra området	S
7	Södra området	N
8	Södra området	V
9	Södra området	SV
10	Schaktning, södra området	S
11	Södra området, schaktat	SV
12	Södra området	SO
13	Södra området, sotfläck	SO
14	Södra området, 3D-foto	V
15	Stensättning, södra området	V
16	Stensättning, södra området	V
17	Södra området, schaktat	SV
18	Södra området, schaktat	SV
19	Södra området	O
20	Schaktning, södra området	O
21	Södra området	V
22	Sten i norra området	N
23	Sten i norra området	N
24	Rensning, södra området	SV
25	Rensning, södra området	SV
26	Arbetsbild, södra området	V
27	Södra området klart, schakt 1	V
28	Schakt 1, södra området	SO
29	Schakt 2, södra området	SO
30	Schakt 3, södra området	O
31	Schakt 3, södra området	O
32	Schakt 4, södra området	N

33	Schakt 5, södra området	N
34	Schakt 6, södra området	O
35	Schakt 7, södra området	O
36	Schakt 7, södra området	O
37	Schakt 7, södra området	O
38	Schakt 3, södra området, möjlig grav	N
39	Schakt 3, södra området, möjlig grav	N
40	Norra området innan schaktning	S
41	Norra området, södra delen, innan schaktning	N
42	Arbetsbild norra området	N
43	Norra området	NO
44	Norra området	O
45	Jordkällare	S
46	Jordkällare	SV
47	Öppen yta bredvid norra området	V
48	Bäcken i södra delen av norra området	N
49	Bäcken i södra delen av norra området	N
50	Bäcken i södra delen av norra området	N
51	Norra området, södra delen, innan schaktning	S
52	Stenbumlingar längst i söder i norra området	V
53	Stenbumlingar längst i söder i norra området	V
54	Norra området, södra delen, innan schaktning	S
55	Vy mot öppen yta utanför norra området	SO
56	Schakt 15, norra området	SO
57	Schakt 16, norra området	SO
58	Schakt 17, norra området	SO
59	Arbetsbild norra området	S
60	Arbetsbild norra området	N
61	Schakt 18, norra området	NO
62	Djupgrävning i schakt 18, norra området	O
Drönare (DJI)	Motiv	Från
689	Södra området	Lod
690	Södra området	Lod
691	Södra området	Lod
692	Södra området	Lod
693	Södra området	Lod
694	Södra området	Lod
695	Södra området	Lod
696	Södra området	Lod
697	Södra området	Lod
698	Södra området	Lod
700	Södra området	NO
701	Södra området	NO
702	Stensättningen på södra området	Lod
703	Gravar	Lod

704	Gravar	Lod
705	Möjlig grav	Lod
706	Möjlig grav	Lod
707	Möjlig grav	Lod
708	Möjlig grav	Lod
709	Möjlig grav	Lod
710	Stensättning	V
711	Stensättning	O
712	Stensättning	O
713	Stensättning	O
714	Stensättning	O
715	Stensättning	O

DSC00213.JPG

DSC00214.JPG

DSC00215.JPG

DSC00216.JPG

DSC00217.JPG

DSC00218.JPG

DSC00219.JPG

DSC00220.JPG

DSC00221.JPG

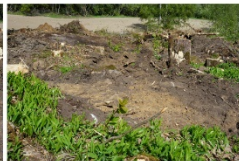
DSC00222.JPG

DSC00223.JPG

DSC00224.JPG

DSC00225.JPG

DSC00226.JPG

DSC00227.JPG

DSC00228.JPG

DSC00229.JPG

DSC00230.JPG

DSC00231.JPG

DSC00232.JPG

DSC00233.JPG

DSC00234.JPG

DSC00235.JPG

DSC00236.JPG

DSC00237.JPG

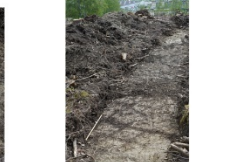
DSC00238.JPG

DSC00239.JPG

DSC00240.JPG

DSC00241.JPG

DSC00242.JPG

DSC00243.JPG

DSC00244.JPG

DSC00245.JPG

DSC00246.JPG

DSC00247.JPG

DSC00248.JPG

DSC00249.JPG

DSC00250.JPG

DSC00251.JPG

DSC00252.JPG

DSC00253.JPG

DSC00254.JPG

DSC00255.JPG

DSC00256.JPG

DSC00257.JPG

DSC00258.JPG

DSC00259.JPG

DSC00260.JPG

DSC00261.JPG

DSC00262.JPG

DSC00263.JPG

DSC00264.JPG

Korsta (1).JPG

Korsta (2).JPG

Korsta (3).JPG

Korsta (4).JPG

Korsta (5).JPG

Korsta (6).JPG

Korsta (7).JPG

Korsta (8).JPG

Korsta (9).JPG

Korsta (10).JPG

Korsta (11).JPG

Korsta (12).JPG

Korsta (13).JPG

Korsta (14).JPG

Korsta (15).JPG

Korsta (16).JPG

Korsta (17).JPG

Korsta (18).JPG

Korsta (19).JPG

Korsta (20).JPG

Korsta (21).JPG

Korsta (22).JPG

Korsta (23).JPG

Korsta (24).JPG

Korsta (25).JPG

Korsta (26).JPG

Korsta (27).JPG

Korsta (28).JPG

Korsta (29).JPG

Korsta (30).JPG

Korsta (31).JPG

Korsta (32).JPG

Korsta (33).JPG

Korsta (34).JPG

Korsta (35).JPG

Korsta (36).JPG

Korsta (37).JPG

Korsta (38).JPG

Korsta (39).JPG

Korsta (40).JPG

Korsta (41).JPG

Korsta (42).JPG

Korsta (43).JPG

Korsta (44).JPG

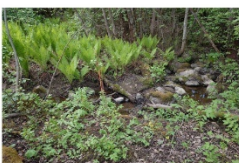
Korsta (45).JPG

Korsta (46).JPG

Korsta (47).JPG

Korsta (48).JPG

Korsta (49).JPG

Korsta (50).JPG

Korsta (51).JPG

Korsta (52).JPG

Korsta (53).JPG

Korsta (54).JPG

Korsta (55).JPG

Korsta (56).JPG

Korsta (57).JPG

Korsta (58).JPG

Korsta (59).JPG

Korsta (60).JPG

Korsta (61).JPG

Korsta (62).JPG

DJI_0689.JPG

DJI_0690.JPG

DJI_0691.JPG

DJI_0692.JPG

DJI_0693.JPG

DJI_0694.JPG

DJI_0695.JPG

DJI_0696.JPG

DJI_0697.JPG

DJI_0698.JPG

DJI_0700.JPG

DJI_0701.JPG

DJI_0702.JPG

DJI_0703.JPG

DJI_0704.JPG

DJI_0705.JPG

DJI_0706.JPG

DJI_0707.JPG

DJI_0708.JPG

DJI_0709.JPG

DJI_0710.JPG

DJI_0711.JPG

DJI_0712.JPG

DJI_0713.JPG

DJI_0714.JPG

DJI_0715.JPG

Bilaga 4. Dagbok

22/5-23

Började med det södra området och tog upp och rensade en stor yta söder om stensättningen. Fynd av en hästkosöm och en järnklump. Det ser ut att ha brunnit på platsen, mycket sköra stenar som troligtvis är värmepåverkade. En del sotfläckar och blekjord, men inga anläggningar. Fint väder.

23/5-23

Fortsatte att schakta och schaktade på terrassen bakom stensättningen och rensade i stenhögar väster om den. Ett par misstänkta gravar, men svårt att säga säkert. Schaktade och rensade även fram hällen till viss del och rensade av stensättningen på sly. Tittade på mellersta och norra området. Fint väder. Besök av Länsstyrelsen.

24/5-23

Rensade fram stenpackningen söder om graven. En del av den blev en möjlig grav. Dock inga fynd. Mätte in och dokumenterade schakten. Fotograferade området och anläggningarna med drönare. Vi var och tittade på det norra området och diskuterade vad göra med stenarna som inte tagits bort. Södra området avslutat.

25/5-23

Tog upp schakt över hela yta 2. Vi fick upp schakt 8-14. Ytan i sin helhet kändes väldigt orörd med dominerande andel morän och ett stråk av lera. En härd kom fram som kan vara ung men skulle även kunna vara gammal enligt vad ida sett i Norrbotten. Vi funderar på att ta prov. I övrigt framkom två kolfläckar i norra delen av ytan men dessa tros inte härröra från mänsklig aktivitet. Vi hittade möjliga årderspår intill ena delen av åkern. Kan vara yngre också. Med tanke på att området inte visat några tecken på skräp från historiska aktiviteter så är vi osäkra på om "husgrunden" är en husgrund utan det kanske hellre är en lada till åkern. Vi mätte in alla schakt utom 3 eftersom GPSen krånglade. Schakten fotades och dokumenterades.

26/5-23

Idag har vi rensat fram husgrunden, fotat och dokumenterat. Sedan fylldes schakten igen. Årderspår dokumenterades och makrofossilprov togs. Två meterrutor togs upp utan fynd och med enbart matjord, ej kol i eldstaden. Avfärdas.

29/5-23

Började schakta på norra området, norr om vägen. Enbart stenigt och lite vattensjukt. Bara enstaka sentida fynd, inga anläggningar. Området norr om vägen blev klart. Påbörjade efter diskussion med Lst ett sökschakt söder om vägen. Ett tunt påfört lager med svallad flinta,

snäckskal, ostron, keramik, porslin och lite asfalt framkom. Inte mycket järn. Troligen är ytan förstörd.

30/5-23

Ida och Ebba grävde på norra området och gjorde klart schakt 18. Vi hittade massor av olika typer av fynd, men även modernt/relativt modernt skräp av tyg, asfalt och glas. Lagret kändes inte uppbyggt utan snarare påfört och som ballast (svallad flinta, snäckor). Vi gick ett varv i skogen på andra sidan bäcken och tittade. Det är lite ängsmark, möjlig odlingsmark, strax utanför området. Vi mätte in härden på mellersta området.